

6. december 1938, Kysak.

Hlásenie žandárskej stanice Okresnému úradu v Gelnici o vyhostenej Rúžene D., manželke Viliama D., strážmajstra v Haniske, ktorá vypovedala o drsných spôsoboch vyšetrovania maďarských žandárov pri vyhostovaní obyvateľov slovenskej a českej národnosti z okupovaného teritória.

V Haniske som ostala s celou rodinou a so všetkým zariadením, pretože sme nemohli dostať žiaden dopravný prostriedok na odsťahovanie. Ráno 22. 11. 1938 prišli do domu prítomného môjho syna Vojtecha s tým, že musím s ním ihneď ísť na vypočúvanie do Košíc. Četníci nám hovorili, že si môžem so sebou vziať kústik chleba, lebo z Košíc pridem až odpoludnia. Dvaja moji synovia Viliam a Eduard boli v Košiciach v škole. Do Košíc nás odviezli na gazdovských vozoch s inými ľuďmi, ktorí tiež boli určení na výsluch. V Košiciach nás všetkých odviezli na četnickú stanicu, kam tiež priviezli zo školy môjho syna Viliama a Eduarda.

V četnickej kasárni nás nevypočúvali, ale všetkým nám prečítali, že musíme ihneď nasadať na vozy a v sprievode četnikov nás všetkých odviezli do Košickej Novej Vsi, kde nás ubytovali v miestnej škole. Keď sa zotmilo, všetkých nás za sprievodu četnikov a vojakov viedli cez les smerom k obci Hrašovík. Na demarkačnej čiare nás prepustili a nariadili nám, aby sme šli smerom k Hrašovíku. Povedali, že keď sa niektorí vrátíme, budú po nás strieľať.

Spoločne s mojou rodinou tiež boli vypovedané dve rodiny zo Sokolian, jedna rodina z Hanisky, dve rodiny z Buzitky, jedna rodina z Barce, učiteľ z Barce a jedna rodina z Krásnej n/Hor.

Maďarskí četníci ako aj vojaci sa hrubo chovali voči vyhosteným pri ich sprevádzaní. Keď som nasadala v Haniske na voz a jeden prítomný roľník mi pri sadaní pomáhal, maďarský četník sprostozahrešil a povedal, že môžem byť rada, že ešte tak sedím. Keď sme išli z Košickej Novej Vsi cez les ku Hrašovíku, musel môj syn a učiteľ z Barce dať ruky hore.

Všetky rodiny, ktoré spoločne so mnou boli vyhostené, rozprávali, že četníci ich v rodinách prekvapili a nedovolili sa im ani naraňajkovať a vôbec so sebou nič vziať.

nečitateľný podpis, v. r.
strážmajster

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., č. j. 751/38.

6. december 1938, Žabokreky.

Zápisnica napísaná na žandárskej stanici s Emerikou V., predtým obyvateľkou mesta Komárno, ktorá vypovedala o politických pomeroch po obsadení mesta, o výčinoch maďarských teroristov a o dôvode svojho odchodu z okupovaného územia.

Zápisnica

Maďarské vojsko obsadilo Komárno predpoludním 5. 11. 1938. V meste je veľa obyva-

teľov maďarskej národnosti, ktorí s nadšením uvítali maďarské vojsko. Vojsko ihneď obsadilo kasárne, úrady, slušne sa chovalo a ľuďom neublížovalo. Zato „szabadcsapatok“¹ (teroristi, dobrovoľníci s platom 6 pengő na deň, bez rovnošaty) bijú Slovákov a Čechov, rozbíjajú im okná a strhávajú slovenské nápisy. Vyhrádzajú sa, že do vianočných sviatkov budú v Nitre a v Bratislave. Keď si niekto u maďarských dôstojníkov alebo na úrade sťažuje na týchto teroristov, odpovedia mu, že maďarské kráľovské úrady za nich nezodpovedajú a to je zato, že 20 rokov ľud bol utlačovaný a teraz sa mu musí dopriať radosť. Sťažnosti sa vôbec nevybavujú. Obchody Židov a Slovákov sú vybijané a poškodzované. Úrady ani vojsko v týchto prípadoch nezakročili, ani nič nerobili.

V Komárne som bola do 30. 11. 1938. Opustila som ho preto, že tam nemožno vydržať. Slovákom a Čechom stále nadávali do smradľavých, pľuvali na nás, vykrikovali a zabraňovali počúvať slovenské rádio. Keď som si bola sťažovať na Štefana B. z Komárna, ktorý ma preto zbil, že som počúvala slovenské rádio, nič som s tým nedosiahla.. Povedali mi, že 20 rokov boli utlačovaní a teraz sa im musí dovoliť sloboda a radosť. O tom, že som bola zbitá, mám lekárske svedectvo Dr. Polonyho, poliklinického lekára v Komárne, a mám aj svedka Imricha M. z Komárna. Takýchto prípadov bolo veľa, ani si ich nepamätám. Slovákom údajne nedajú prácu, len Maďarom.

Z Komárna som odišla dobrovoľne a nebolo mi v tom nijako bránené. Musela som však podpísať, že idem dobrovoľne a na vlastnú žiadosť.

Nevidela som, že by maďarskí vojaci niečo robili Slovákom alebo im ubližovali. To sa iste dialo len tam, kde neboli nikým videní. Na verejnosti sa riadne chovali. Na prenasledovanie mali istotne najatých teroristov, ktorí chodili v civile.

Nábytok som si odviezla. Z môjho majetku mi tam nič nezostalo, lebo čo som nemohla vziať so sebou, musela som predať za veľmi nízku cenu.

Bolo počuť, že Slovákov i Čechov bili tak teroristi, ako aj vojsko, svedkov však nemôžem uviesť, lebo každý sa o tom bál vyprávať. Kým som odišla, po Komárne boli kriedou písané nápisy na domoch i chodníkoch v maďarskej reči: „Munkát kenyeret, vissza a Csehek“², „Minden drága vissza Prága“ (*Prácu – chlieb, späť k Čechom; Všetko je drahé, späť ku Prahe*) a medzi sebou sa potichu hovorilo, že by radšej uvítali starý režim a aby tam prišla slovenská vláda a úrady.

Spísal:
nečitateľný podpis
Vrchný strážmajster

Po prečítaní podpísala
Emerika V., v. r.

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., bez č.

¹ Pozri dok. č. 2